

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Theologia Moralis, Seu Resolutio Casuum Conscientiæ**

Juxta Sacram Scripturam, Canones, Et Sanctos Patres

Continens Tractatus de Sacramentis Pœnitentiæ & Extremæ Unctionis;  
necnon varia summorum Pontificum Decreta, contra Moralis corruptæ  
propositiones, & alia

**Genet, François**

**Parisiis, 1703**

Q. 9. Confessores possunt-ne abstinere ab imponendis satisfactionibus  
convenientibus tempore Jubilæi?

**urn:nbn:de:hbz:466:1-40817**

## 96 TRACTATUS VI.

carnem manducare ; qui inebriatus est aut peccavit contra temperantiam , abstinere à vino, aut jejunare tantumdem temporis.

Octavum Concilium Toletanum præceperat Pœnitentiam multò longiorem in similibus casibus, ait enim : *Quisquis sine inevitabili necessitate, atque fragilitate & evidenti lan-*  
*Conc. To- „ can. „ let. an. 653. „ Can. „ „ guore, seu etiam impossibilitate ætatis, die- „ bus quadragesimæ, clsum carnium præsump- „ serit attentare, non solùm reus erit resurrec- „ tionis Dominicæ, verùm etiam alienus ab ejus diei sancta Communione ; & hoc illi cumule- „ tur ad pœnam, ut ipsius anni tempore ab omni „ usu carnium abstineat gulam, quia sacris die- „ bus abstinentiæ oblitus est disciplinam.*

*Qui peccavit ex superbia, debet se exercere in operibus humiliantibus, quæ parem, proportione servatâ, confusionem causent ; & ita de reliquis peccatis, juxta id quod dicitur Apocalypsis 18. Quantum glorificavit se, & in deliciis fuit : tantum date illi tormentum & luxum.*

Quest. 9. Confessores possunt ne abstinere, ab imponendis satisfactionibus convenientibus tempore Jubilæi ? Videtur enim indulgentias fore inutiles, si peccatores semper tenerentur exequi satisfactiones peccatis convenientes & proportionatas ?

Resp. In nullo legimus Concilio, in nullo Ecclesiæ Patre, quod Jubilæum, aut quæcumque alia indulgentia eximat Confessores ab onere injungendi Pœnitentias salutares, ac qualitati criminis, & facultati Pœnitentium convenientes.

Unde semper ejusmodi satisfactiones imponi debent. Primò quia, ut diximus ex Concilio Tridentino : *Procul enim magnopere à peccato revocant, & quasi freno quodam coercent hæ satisfactoriæ*  
*Concil. Tri- „ dent. scil. „ 14. cap. 8. „*

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 97

satisfactoriæ pœnæ , cautioreisque & vigilantes in futurum pœnitentes efficiunt. Proindeque gravem Confessor injuriam facit pœnitenti suo , si non conferat illi tam salutare remedium , quo eum revocet à peccando , hoc prætextu , quod per indulgentiam , obtinet omnis Pœnitentiaæ debitæ relaxationem.

Secundò , quia Ecclesia non videtur velle ea tollere , quæ à sanctis Scripturis , Conciliorum Decretis , ac Patrum sententiis præcipiuntur , qui , ut optimè notavit S. Carolus , obligant peccatores ut dignos Pœnitentiaæ fructus faciant , & ad Deum se convertant in jejunio , fletu , & planctu : Quare ut ait idem Archiepiscopus : *Parochus videbit* , ne pro peccatis gravibus levissimas Pœnitentias imponat : id quod & Confessoribus & pœnitentibus periculosum est : cùm id à sacris Litteris , & à Conciliorum Decretis , & à sanctorum Patrum sententia alienum sit : nam diviræ Litteræ , ab iis qui Pœnitentiam agunt , hoc efflagitant , ut fructus dignos Pœnitentiaæ faciant , utque ad Dominum convertantur , in jejunio , fletu & planctu . Et verò qui peccatis gravibus leves quosdam Pœnitentiaæ modos imponunt , hi , Canon iurquit , consuunt pulvilos , secundum Propheticum sermonem , sub omni cubito manus , & faciunt cervicalia sub capite universa etatis , ad capiendas animas . Imò Concilium Tridentinum docet , alienorum peccatorum participes fieri eos Confessores , qui dum cum pœnitentibus indulgentius agunt levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungunt.

Ipsi etiam summi Pontifices in Bullis Jubilæi asserunt , se indulgentias conferre , Verè pœnitentibus & confessis , vel qui verè pœnitentebunt , & confitibuntur , ut patet ex Bulla Antiquorum.

Tomus IV.

E

Bonifacius VIII. In Bul-  
la Jubilæi ,  
quæ incipit :

## 98 TRACTATUS VI.

primi Jubilæi concessi à Bonifacio VIII. quæ incipit: *Antiquorum.*

**Paulus II. in Bulla reductionis Jubilæi,**  
**Bulla re-** quæ incipit *Ineffabilis*, addit: *Vt mortis hu-  
**ductionis** jus & damnationis detrimenta evitent, his  
**Jubilæi,** atque aliis meritorii operibus peccata sua om-  
**quæ inci-** ni ex parte studeant expiare, ut saltem per  
**pit: Ineffa-** hæc remedia, atque remissionum & indulgen-  
**bilis,** tiarum largitionem hujusmodi, quibus Chris-  
*ticolas omnes veluti datâ manu ad salutem*  
*perpetuam invitamus, ac Sanctorum eritis*  
*& intercessionibus adjuti, ad æternam merca-*  
*mur beatitudinem pervenire.**

Ideoque fortasse S. Carolus in Pastorali illa  
**S. Carol. Ac-** Epistola, quam scripsit ad instructionem po-  
**tor. part. 7.** pulorum Diœcesis Mediolanensis, de modo  
**Per il Santo** quo se gerere deberent, ut Jubilæum anni  
**Giuibiles.** sancti consequerentur, eos monet, *ut non so-*

*vete sola-* lùm Romam adeant, & Ecclesias Jubilæo as-  
*mente con-* signatas visitent, sanctorumque reliquias; ve-  
*tentar, di-* rùm etiam ut harum Ecclesiarum visitationi,  
*andar a Ro-* veram adjungant Pœnitentiam, ita ut hoc iter  
*ma, e visita-* re quelle consiant in gratia Dei, tantaque cum carnis,  
*Chiese e re-* & sensuum mortificatione, ut ea prodeïse va-  
*liquie de* leat in satisfactionem peccatorum.

**Santi ; mà** a questo dovete congiunger vera e perfetta penitenza, di modo che facciate questo viaggio in grazia di Dio, e con tal mortificatione della carne e sensi vostrî, che serva anco per la satisfactione dellî vostrî peccati.

**Quod** quidem declarat, sanctum hunc Ar-  
**chiepiscopum** manifestare voluisse populo suo,  
**unumquemque** eniti debere misericordiam Dei  
**promererri** bonis operibus, & Jubilæi indul-  
**gentiam intueri**, non tanquam occasionem ne-  
**gligendæ Pœnitentiæ**, sed tanquam medium  
**quod supplere possit impotentia & infirmitatis**  
**nostri defectus, nosque juvare**, ut plenam in-

tegramque pro peccatis nostris Deo satisfac-  
tionem exhibeamus.

Illi igitur, qui verè cupiunt esse dispositi  
ad accipiendas indulgentias, debent, ut Eccle-  
siæ puræ intentioni respondeant, sese excita-  
re ad sinceros Pœnitentiæ motus, operam dare,  
ut ante actæ vitæ peccata purgent, secundùm  
vires suas, vero sinceroque studio, illius  
Apostoli ad Galatas dicti recordantes: *Nolite*  
*errare, Deus non irridetur: & tunc licet satis*  
*virium, satis constantiæ, ipsis non suppeteret*  
*ut ex toto implerent quod requiritur ad pec-  
catorum satisfactionem, Ecclesia, quæ ratio-  
nem habet bonæ eorum voluntatis, & fragili-  
tatis miseretur, supplet per exhibitas indul-  
gentias eorum defectus, ut divinæ justitiæ  
perfectè satisfacere valeant, quod per sua bo-  
na opera, præstare minimè prævalent.*

Ad Galat.  
cap. 6.

Id agnovit S. Cyprianus sermone de lapsis  
dum ait: *Pœnitenti operanti, roganti potest*  
*clementer ignoscere, potest acceptum ferre,*  
*quidquid pro talibus & petierint Martyres,*  
*& fecerint Sacerdotes.*

Et legimus in Historia Ecclesiastica, quam  
conscriptis Cardinalis Baronius ad annum  
Christi 1073. nū. 61. Gregorii VII. anno 1.  
Cùm autem Lincolniensis Episcopus suis litté-  
ris ab eodem summo Pontifice petiisset suorum  
peccatorum absolutionem, quam usitatori vo-  
ce indulgentiam appellamus, eam his verbis  
impedit: Absolutionem præterea peccatorum  
tuorum sicut rogasti, autoritate principum  
Apostolorum Petri & Pauli fulti, quorum  
vice, quamvis indigni fungimur, tibi mittere  
dignum duximus; si tamen bonis operibus in-  
hærendo, commissos excessus plangendo,  
quantum valueris, corporis tui habitaculum  
Deo mundum templum exhibueris. *Vt appa-*

Cardinalis  
Baronius.  
Annal. Tom.  
11. ad Ann.  
1073. nū. 61.

E ij

## 100 TRACTATUS VI.

reat sedis Apostolice indulgentias illis communicari, qui quantum suppetunt vires, bene operari non prætermittunt; non autem ignavis, otiosis, ac negligentia torpescientibus.

Cardinalis  
Denoff. In  
Instruct. Pas-  
torali. pag.  
220.

Guardatevi  
dall'abuso  
ch'introdu-  
cono certi  
Confessori, i  
quali nel tē-  
po di Giubi-  
lco, e nel  
l'occasione  
d'indulgenze  
plenarie, col  
pretesto che  
queste, adem-  
pite letteral-  
mente le ope-  
re enunziate  
nelle conces-  
sioni de som-  
mi Pontefici,  
rimettono  
colla colpa  
tutta la pe-  
na, impon-  
gono a gra-  
vissimi pec-  
catori leg-  
gierissime pe-  
nitenze; per-  
che tale prat-  
tica è con-  
traria alla  
mente della  
Santa Chie-  
sa, la quale  
vole benfi-  
ciutare i suoi

Idecirco Eminentissimus Cardinalis Denoff desiderat, ut Confessarii vitent omnino abusum quem aliqui introducunt, dum in tempore Jubilæi, aut indulgentiæ alicujus plenaria, sub prætextu, quod si ad litteram adimp'eatur operæ præscriptæ in Bullis Pontificiis, remittitur non solum culpa, sed etiam pœna peccatis debita, imponunt magnis peccatoribus levissimas Pœnitentias; quia scilicet hæc praxis contraria est intentioni Ecclesiæ, quæ vult quidem adjuvare filios suos, ut per indulgentias possint satisfacere pro pœnis debitibus, quas aliqui non possunt omnino persolvere, aut propter debilitatem virium, aut propter brevitatem vitæ, aut certè quia vix aliquando pœnitentias peccatis convenientes impleverunt; sed Ecclesia non intendit dispensare à lege divina, quæ ad fructus dignos Pœnitentiæ facientes obligat, aut pigritiam seu negligentiam inspirare, in exercendis operibus satisfactoriis tantoperè in sacra Scriptura, & à sanctis Patribus commendatis.

Unde in Concilio Tridentino declaratur, quod neque verò securior alia via in Ecclesiæ Dei unquam existimata fuit ad amovendam imminentem à Deo pœnam, quam ut hæc pœnitentiæ opera homines cum vero animi dolore frequentent. Eadem Ecclesiæ mens manifestatur in multis Bullis Pontificiis, in quibus summi Pontefices exprimunt, se indulgentias elargiri verè pœnitentibus: quæ clausula sinceram omnium peccatorum detestationem, firmum non peccandi propositum, & voluntatem congruè Deo satisfaciendi importat. Evidem

si ita dispositus sit peccator , & juxta vires figli , per mezzo del conetur Divinæ justitiæ satisfacere : tunc Ecclæsia , veluti pia mater , eum indulgentiis adhibitis adjuvat , ut possit debita omnino per solvere , si plenariæ sunt , aut aliquam partem si limitatæ.

Quapropter aliquando fieri potest ut indulgentias plenarias non omnes illi plenè consequantur , qui deposito peccatorum affectu , conditions præscriptas ad litteram impleverunt ; quia scilicet non omnes æqualis summæ debitores sunt , nec omnes æqualiter conati sunt debita minuere : & superior indulgentias concedens dictas circumstantias saltem habitu-liter attendit & ponderat.

Hæc est S. Bonaventuræ doctrina : Indulgentia , inquit , quantum est ex potestate dantis , tantum valent , quantum promittunt . . . non tamen cuilibet valent tantum , nec æquiter omnibus ; sed secundum existimationem ejus , quam habuit vel habere debuit , qui indulgentiam fecit : quam non oportuit exprimere , quia omnes fideles debent illud in corde presupponere , quod dona & miserationes sancti Spiritus donentur cum aquo libramine .

Illud etiam inferri potest ex aliquibus summorum Pontificum constitutionibus , in quibus hanc esse illorum intentionem expressè declararunt . Ita videtur in Constitutione Bonifacii VIII. in qua promulgans indulgentiam Jubilæi universalis , ita loquitur : *Vnusquisque tamen plus merebitur , & indulgentias efficacius consequetur , qui Basiliæ ipsas amplius , & devotius frequentabit .* Et in Constitutione , quam Innocentius IV. in Concilio Eugdunensi edidit , dum concedit indulgentiam plenariam iis , qui aliquid pro belli sacri expensis erogabunt , exprimit quod quisque hanc mai nella

E iii

Chiesa strada indulgentiam lucrabitur , juxta quantitatem  
più sicura *subsidii* , & devotionis affectum . Et ita hi-  
dà i castighi Pontifices indicant , indulgentias plenarias fi-  
de quali id- deles lucrari , juxta mensuram operum Pœni-  
dio minac- tentiæ , & devotionis fervorem , quibus pecca-  
toria i pecca- torum debita minuuntur .

Hæc est Cardinalis Cajetani opinio , qui  
spesso in si- relatâ supradicta formulâ verè pœnitentibus ,  
mili opere di adhibitâ à summis Pontificibus , afferit , in-  
penitenza , indulgentias non consequi pœnitentes negligen-  
tia ; sed pœnitentes sollicitos , qui soli sunt  
verè pœnitentes . Deinde exponit hujus opi-  
niæ prærogativas , juxta quam , solvuntur  
omnes quæstiones tam de nimis largo Dei foro ,  
quam de omittendis suffragiis pro plenarie  
Chiesa molte absolutis in morte : quam de admiratione sa-  
Bolle dell'in- pientum , & oblocutionibus detrahentium : &  
dulgenze cō- excitantur fideles ad Pœnitentia opera . Nec  
ceste dà som- aliquid adimitur efficacia indulgentiarum ,  
mi Pontefi- sicut nihil adimitur efficacia sacramentorum ,  
ci , nelle qua- li essi dieo- ex hoc quod oportet accedentes ad illa esse bene-  
no , conce- dispositos , si fructuosa sibi esse volunt . Soli  
derie verè poenitentibus , siquidem indigni indulgentiæ , ab illius fructu  
la quale clau- juxta hunc dicendi modum excluduntur .  
sula importa Ecclesia etiam nunc indulgentiarum thesau-  
la sincera de- ros , cum eadem intentione dispensat , idcirco  
testazione di dum concedit Jubilæos , imponit semper ope-  
curti peccati , ram ex natura sua satisfactoria , ut sunt jeju-  
al fermo pro- ponimento , eleemosynæ , orationes , & Ecclesiæ  
di non pec- visitationes ; & dum alias indulgentias plena-  
care , e la vo- rias elargitur , obligat ad recipiendum Sacra-  
lontà di da- mentum Pœnitentiæ , & ad implendam ope-  
re a Dio so- disfazione ram pœnalem præscriptam , ut ita modum  
congrua : suggerat fidelibus lucrandi tales indulgentias ,  
trovandosi il peccatore in aut dando complementum cum his operibus ,  
tale disposi- satisfactioni jam inceptæ , aut supplendo quod  
zione , e fa- deest pœnitentiarum defectibus , exercendo  
scendo col opera pœnitentialia in Bullis præscripta , &

dolendo de peccatis cùm extraordinario fervore se  
vore.

Cùm igitur hæc opinio Ecclesiæ menti magis conformis videatur, cum S. Bonaventura concludendum est: *Ideo sanum consilium est, quod homo semper pœniteat.* Idem sentit sanctus Thomas, & in praxi omnino in Confessionali sequendus est, dum dicit: *Consulendum est eis*, qui indulgentiam consequuntur, ne propter hoc ab operibus Pœnitentiæ injunctis abstineant; ut etiam ex his remedium consequuntur, quamvis à debitis penæ essent immunes; & præcipue quia quandoque sunt plurimum debitores quam credant. Cardinalis Belarminus in eodem S. Thomæ sensu loquitur, dum ait: *Omnino sic accipiunt prudentes Christiani Pontificias indulgentias, ut simul etiam studeant dignos fructus ferre, ac pro suis peccatis Domino satisfacere.*

Indulgenze plenarie non dà tutti che hanno deposto l'affetto ai peccati, & adempite letteralmente le condizioni prescritte, si guadagnino pienamente; perchè non tutti hanno l'istessa quantità de debiti a pagare, ne tutti hanno fatti i medesimi sforzi a diminuirgli; alle qualitose il Superiore che le concede ha sempre riguardo habitualmente: è dottrina di san Bonaventura. in 4. sent. dist. 20. quest 6. in fine. Cio si raccomiglie da alcune Constituzioni de sommi Pontefici, nelle quali hanno espressamente dichiarato essere tale la loro intentione: l'habbiamo in quella di Bonifacio VIII. ove promulgando l'Indulgenza del Giubileo universale, così parla: *Vniquisque tanen plus merebitur, & indulgentiam efficacius consequetur, qui Beatis ipsas amplius & devotius frequentabit.* E nella Costituzione d'Innocenzo IV. publicata nel primo Concilio di Lione, colla quale concedendo l'Indulgenza plenaria a chi contribuirà per le spese della guerra santa, dice che ognuno la guadagnerà, *juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum.* Con che ci danno ad intendere, che l'Indulgenze plenarie si guadagnino col riguardo si alle opere penitenziali frequentate, come al fervore della divozione, con che si va scemando l'obligo della sodisfazione. Del medesimo sentimento è il Cardinale Gaetano, il quale dopo haver citata la già accennata formula usata da sommi Pontefici: *Verè pœnitentibus, dice, indulgentias, &c.*

E iij

## 104 TRACTATUS VI.

Tract. 10. De suscipientibus Indulgentias. quæst. 1. Seguita la Chiesa anche hoggi a dispensare i tesori delle Indulgenze con l'istessa intenzione di prima; mentre concedendo i Giubilei, impone ella opere di natura sua sodisfattorie, come sono i digiuni, le limosine, l'orazione, e la visita delle Chiese; e compartendo altre indulgenze plenarie, impone l'obligo di ricevere il Sacramento della penitenza, col fare l'opera penale prescritta; per dare con ciò modi a fedeli di guadagnare tali Indulgenze, o col compire con esse la sodisfazione già avanzata, o col supplire alle passate impenitenze, praticando le opere penitenziali ingiunte dalla Bolla, e dolendo de peccati con un fervore straordinario. Dunque già che questa opinione pare più conforme alla mente della Chiesa, conchiudiamo con san Bonaventura: Ideo sanum est consilium quod homo semper pœnitent. Dell'istesso parere è San Tomaso, che dourete ordinamente metter in pratica nel confessionatio. La dottrina del Cardinali Bellarmino è uniforme all'accennata al Dottor Angelico. Lib. I. De Indulgentiis. cap. 12. ad 5. Omnidò afferma quel porporato, *Sic accipiunt prudentes Christiani Poniſſicias indulgentias, ut simul etiam studeant dignos fructus ferre, ac pro suis peccatis Domino ſatisfacere,*

Quæſt. 10. Potest-ne abſolvi Pœnitens, qui reculat Pœnitentiam ſibi rationabiliter imposam, quamque potest implere, dicens ſe pro peccatis ſuis in Purgatorio ſatisfacturum?

Resp. Certum eſt, eum abſolvi minimè posſe. Primo, quia fruſtra Tridentina Synodus præcepisset omnibus Sacerdotibus, ut imponant ſatisfactiones gravitati criminis conuenientes, niſi velint alienorum peccatorum participes fieri, ſi pœnitentes, abſque justa cauſa, tolerabilem Pœnitentiam recuſare poſſent.

Secundò, quia ex eodem Concilio Tridentino: *Conſtat enim, Sacerdotes iudicium hoc dent. ſess. 14. cap. 5.* incognitâ causâ exercere non potuſſe: neque aequitatē quidem illos in pœnis injungendis ſervare potuſſe, ſi in genere duntaxat, & non potius in ſpecie, ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraffent. Hinc evidens eſt, juxta Conci- lium, eum abſolvendum non eſſe, qui renuit